

APRILL 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 aprill

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind aprill 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 60,39 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 60,25 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 60,25 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 48,92 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind aprillis Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 32,84 €/MWh.

Elektrituru hinnad

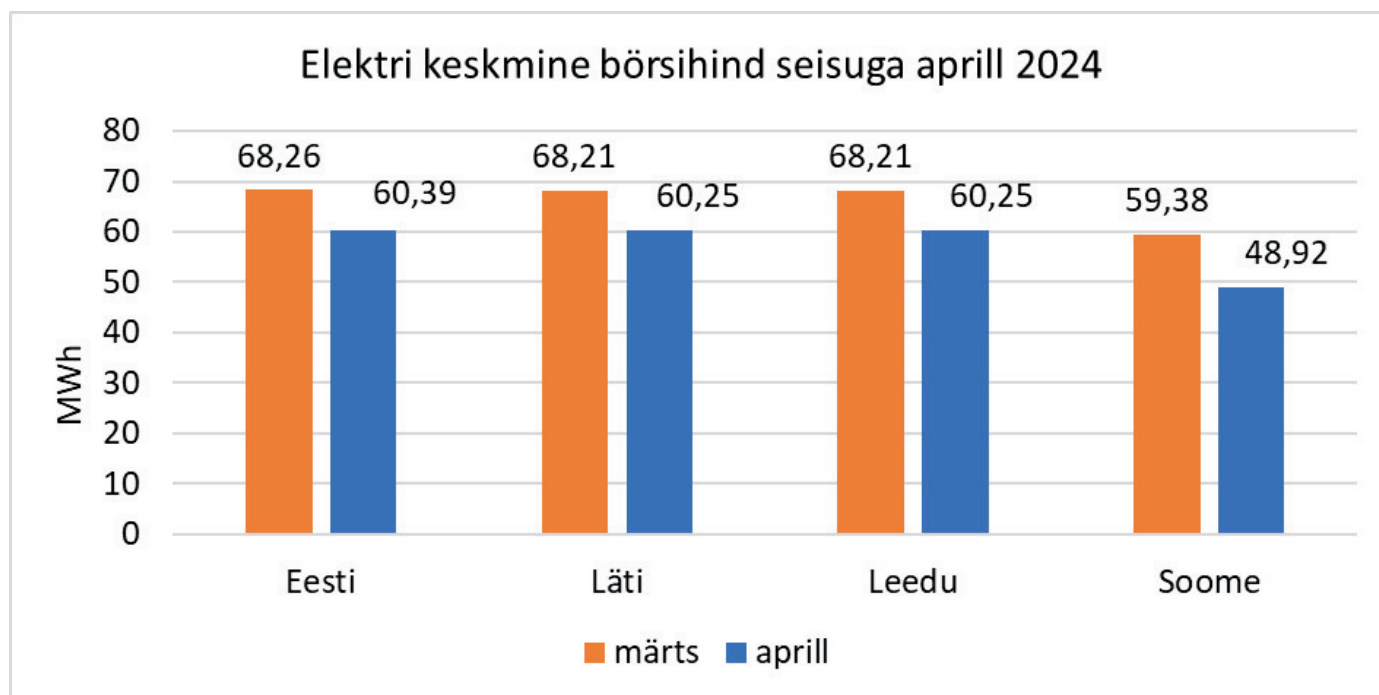
Tabel 1. Elektrituru hindade statistika märtsis ja aprillis 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Märtsi kuine keskmine hind	68,26	68,21	68,21	59,38
Aprilli kuine keskmine hind	60,39	60,25	60,25	48,92
Märtsi ja aprilli hinnamuutus	-12%	-12%	-12%	-18%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta aprilli keskmine börsihind Eestis 60,26 €/MWh ehk -12% madalam võrreldes märtsi keskmise börsihinnaga 68,26 €/MWh ja keskmine aprilli börsihind oli Soomes 48,92 €/MWh ehk -18% madalam võrreldes märtsi keskmise hinnaga 59,38 €/MWh. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid aprilli vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektrijaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda aprillis Eesti ja Soome ning Eesti ja Läti vahelised ülekandevõimsusepiirangud.

Keskmine börsihinnad aprillis olid Lätis ja Leedus 60,25 €/MWh, vastavalt -12% madalamad võrreldes märtsi keskmise börsihinnaga.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes₂

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika märtsis ja aprillis 2024 (€/MWh)³

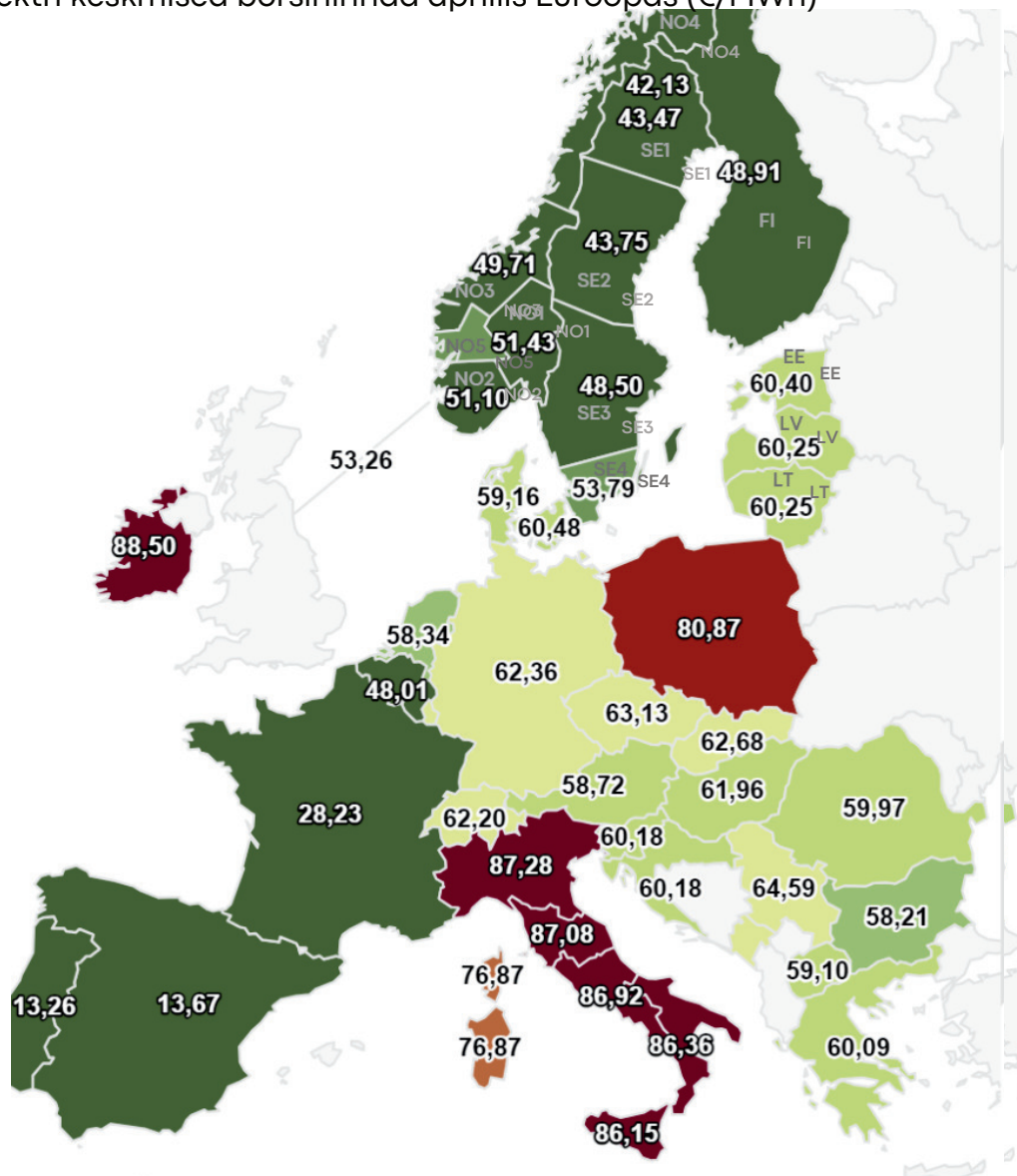
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Märtsi max tunnihind	483,03	483,03	483,03	199,99
Aprilli max tunnihind	249,96	249,96	249,96	397,93
Märtsi ja aprilli hinnamuutus	-48%	-48%	-48%	99%
Märtsi min tunnihind	0,56	0,56	0,56	-0,11
Aprilli min tunnihind	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00
Märtsi ja aprilli hinnamuutus	-1886%	-1886%	-1886%	-1886%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu 04.04.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli aprillis 249,96 €/MWh. Soome maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 397,93 €/MWh. Eesti, Läti, Leedu ja Soome minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 07.04.2024, vastavalt -10,00 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad aprillis Euroopas (€/MWh) ⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et aprilli keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Rootsi neljanda (SE4), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra esimese (NO1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra teise (NO2), Norra viienda (NO5), Norra kolmanda (NO3) ja Soome (FI) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Balti riikide ja Soomega võrreldes oli kõige kõrgem aprilli keskmine börsihind just Eestis.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu.⁶ Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal eri kvartalites ning ka 2025. aasta kohta annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 02.05.2024

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 05.05.2024 seisuga	92,55
Periood (aasta)	2025
III kvartal 2024	76,25
IV kvartal 2024	93,82
I kvartal 2025	101,60
Viimane hind (baas, €/MWh) 05.05.2024 seisuga	69,37
Periood (kuu)	juuni 2024

⁵ Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

⁶ <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

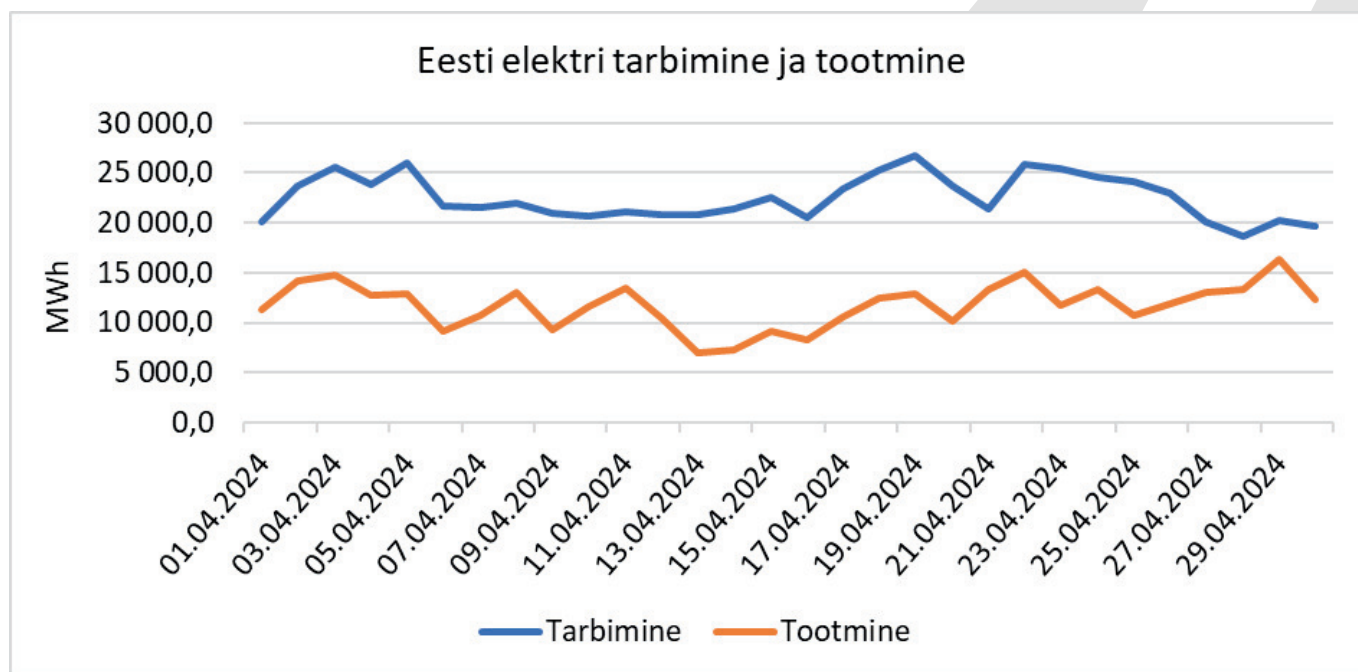
⁷ Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnatõus on 2024. aasta III kvartalis 23%, võrreldes 2024. aasta IV kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale kasvule 2024. aasta lõpus ning futuuride hinnakasv on 2024. aasta IV kvartalis 8%, võrreldes 2025. aasta I kvartaliga, mis viitab samuti elektri börsihinna prognoositavale kasvule. Juunis 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 69,37 €/MWh.

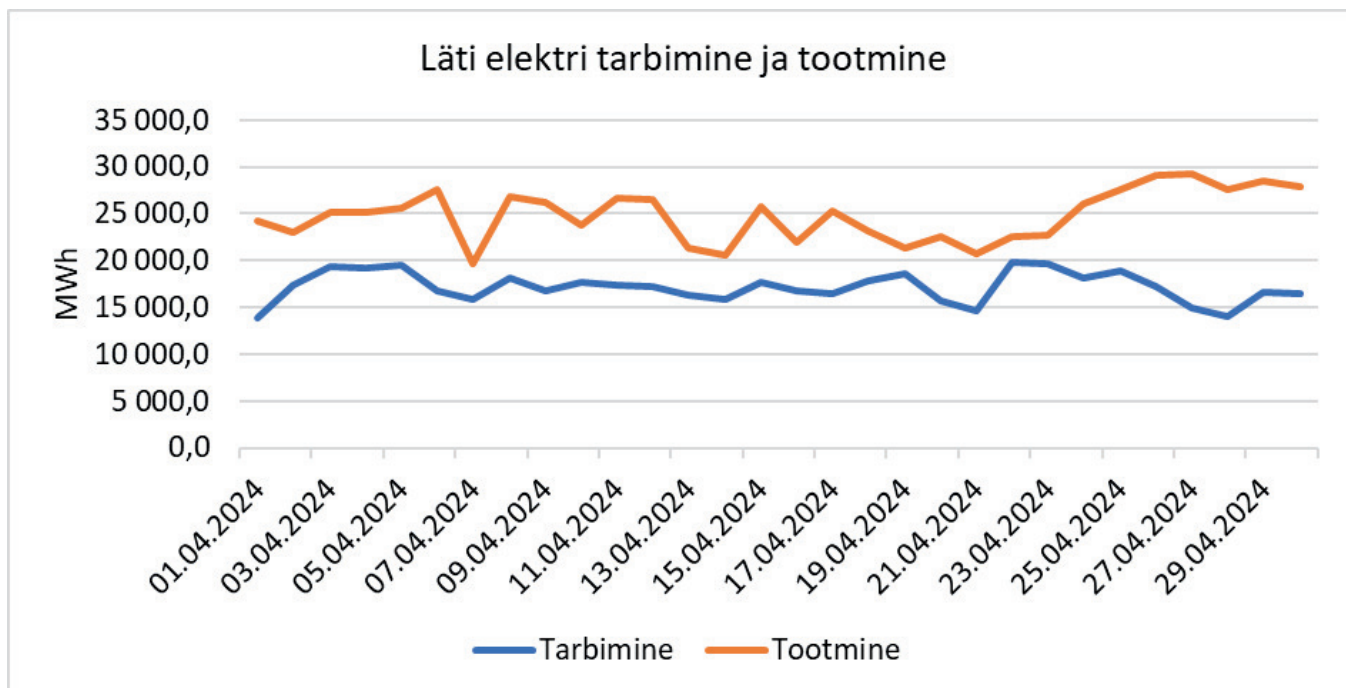
Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Soome, Läti ja Leedu puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Kõikumise põhjuseid võib olla mitmeid, kuid peamiseks on see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Eesti puhul saab täheldada kuu lõpul kerget tarbimise langustrendi. Üheks põhjuseks on see, et aprilli lõpul olid ilmad soojemad võrreldes märtsi keskmise temperatuuriga. Leedus on märgata tootmise puhul terve kuu vältel kõikumisi ning seda peamiselt kõikuva taastuveni energiast toodetud elektri tõttu. Lisaks avaldab mõju veel ka Soome Olkiluoto-3 tuumareaktori remont ning Rootsi pikemaajalised hooldus- ja remonttööd, mis piiravad odavama elektri voogu Balti riikidesse. Eestis toodeti elektrit aprillis 352 199 MWh ning tarbiti 675 130 MWh.

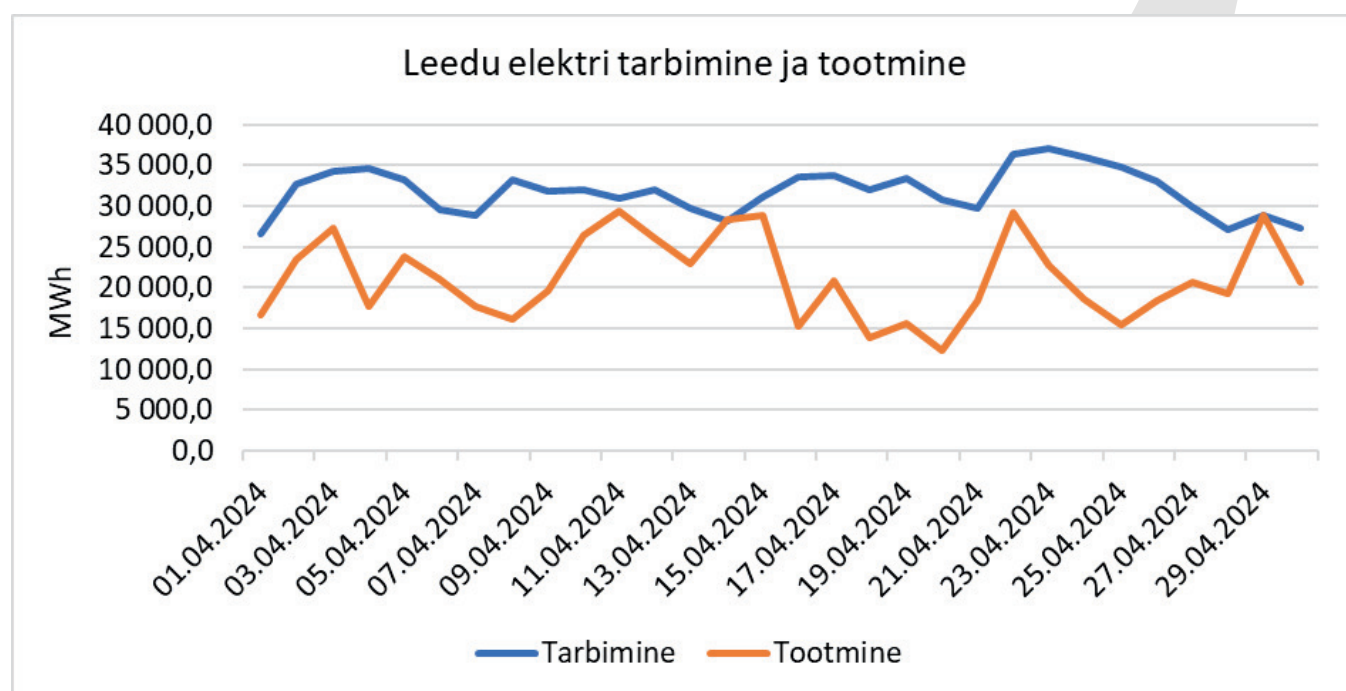
Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.04.-30.04.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.04.-30.04.2024⁸

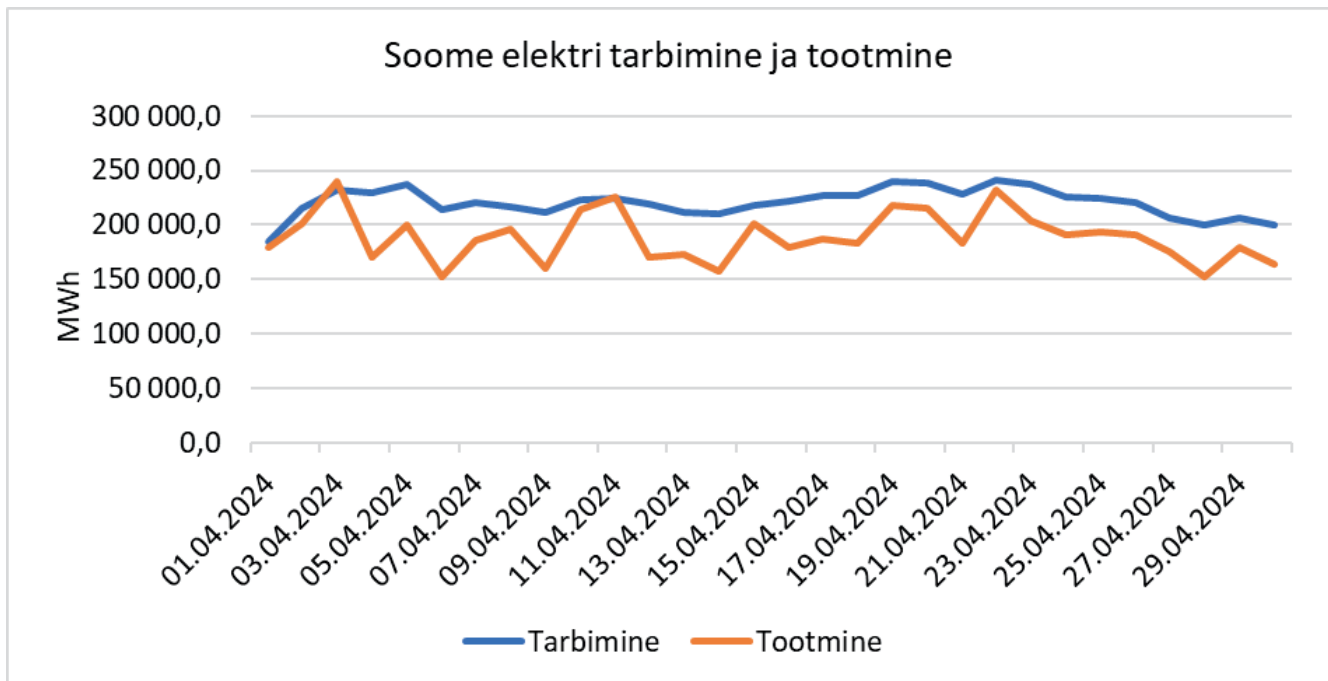
Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.04.-30.04.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.04.-30.04.2024¹⁰

⁹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

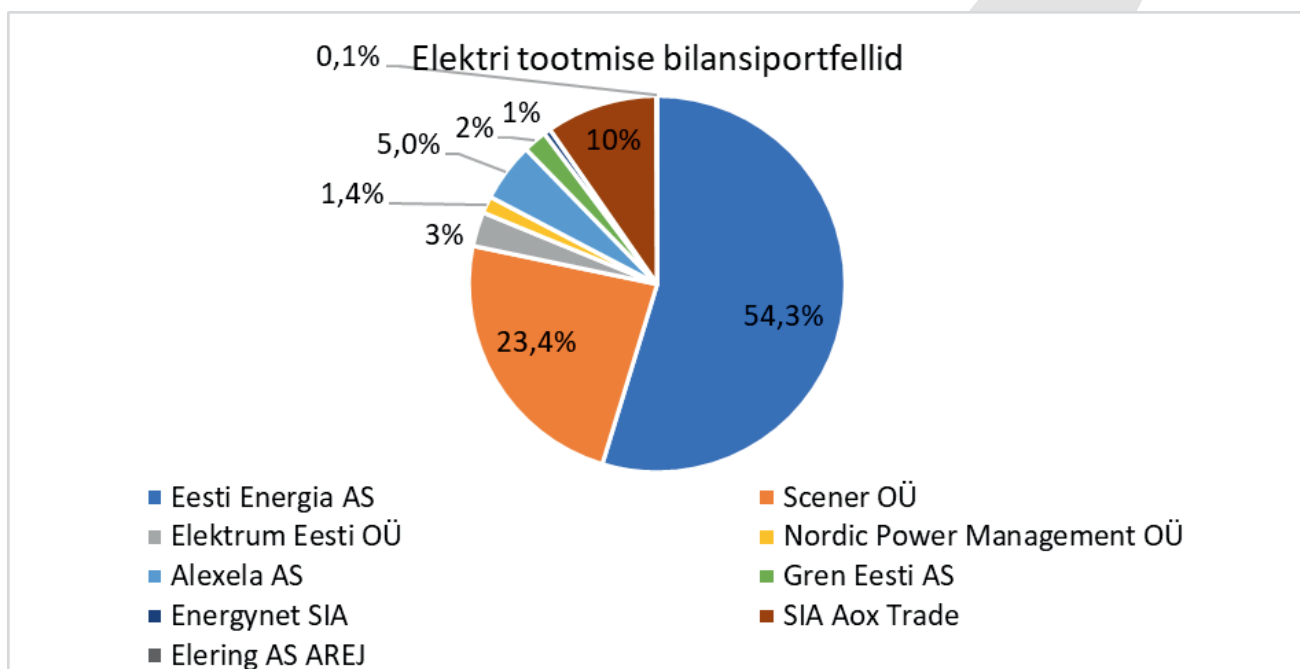
¹⁰ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.04.-30.04.2024¹¹

Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

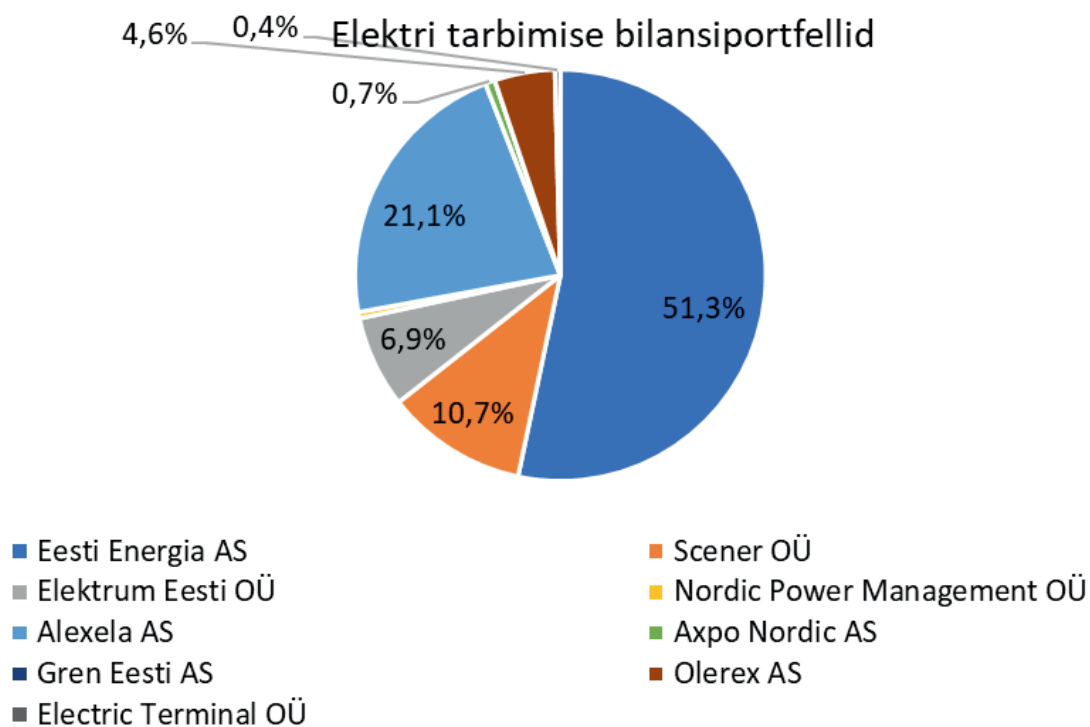
Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, aprill 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga aprillis 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 54,3% ja Scener OÜ-le 23,4%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 22%).

¹¹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfellid

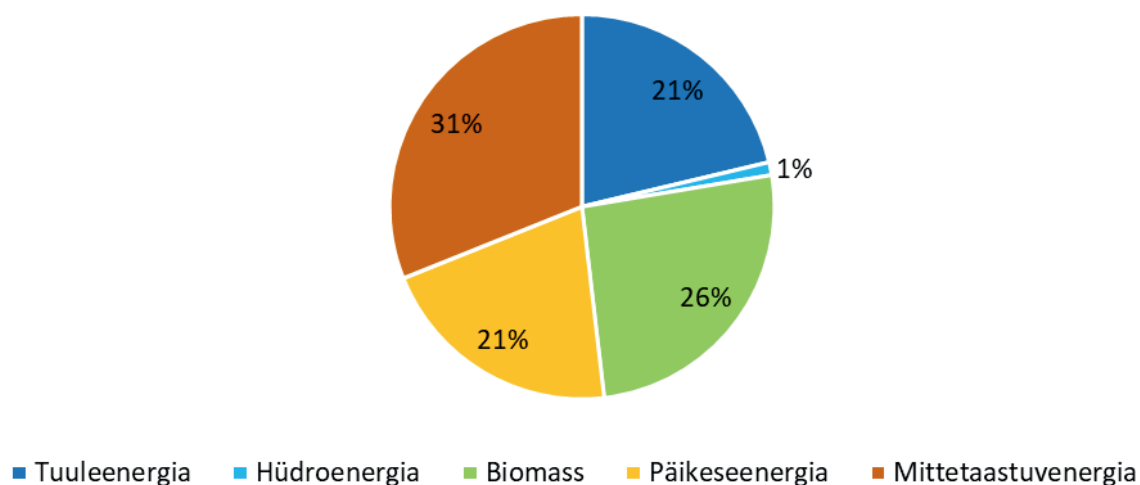

Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, aprill 2024¹³

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 aprill Eesti Energia AS-ile, vastavalt 51,3%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 21,1%, Scener OÜ vastavalt 10,7%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 6,9%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 10%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

Elektrienergia tootmine liikide kaupa

Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, aprill 2024¹⁴

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

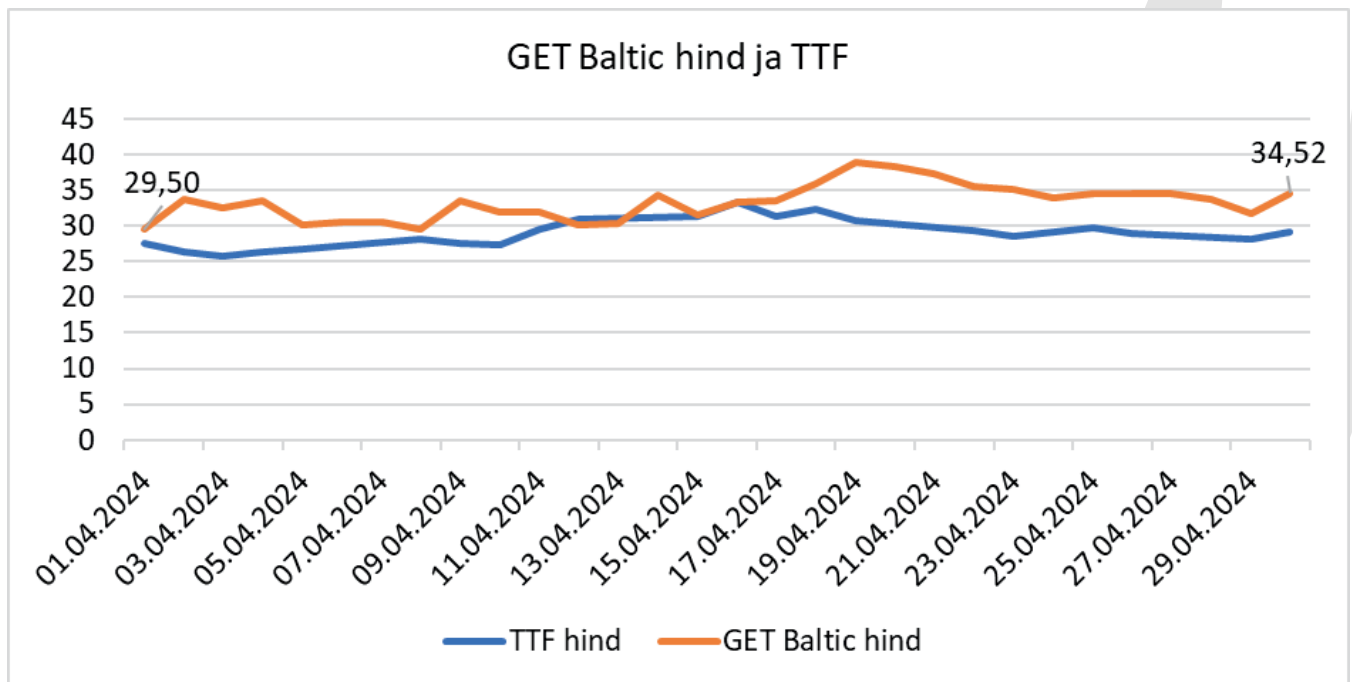
¹⁴ Allikas: <https://dashboard.elering.ee/et/balance/total?interval=hours&period=years&start=2022-1231T22:00:00.000Z&end=2023-12-31T21:59:59.999Z&show=table>

Jooniselt 9 nähtub, et aprillis 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel mittetaastuvenergiaga 31% ehk põlevkivi tootmisplakkidel, talle järgnesid biomass vastavalt 26%, tuuleenergia 21% ja päikeseenergia 21%. Hüdroelektrienergia osakaal oli minimaalne.

Gaasituruhinnad

Gaasituruhinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituruiindeksi, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahu kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta aprilli keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 32,84 €/MWh, minimaalne 29,71 €/MWh ning maksimaalne 37,23 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta aprill 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus aprillis 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli aprilli vältel kerges tõusutrendis. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 29,5 €/MWh, kuid 30.04.2024 oli keskmine gaasi börsihind 34,52 €/MWh. Nii gaasi keskmine kui ka prognoositav börsihind on olnud kerges tõusutrendis ülemaailmsete, eelkõige lähis-idas toimuvate keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu. Samuti avaldab gaasihinnale mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite hinnatõus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumendid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta III kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 30,67 €/MWh kohta ning 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse MWh eest 34,35 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta juuniks prognoositakse TTF gaasihinnaks 30,06 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumendid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 02.05.2024 seisuga	34,75
Periood (aasta)	2025
III kvartal 2024	30,67
IV kvartal 2024	34,35
I kvartal 2025	36,41
Viimane hind (€)	35,41
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	30,06
Periood (kuu)	juuni 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaani. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnector, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnector'i kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh ²²	märts 2024	aprill 2024
Karksi GMJ	379 263	211 492
Värskä GMJ	0*	0*
Narva GMJ	0*	0*
Misso GMJ	102	72
Balticconnector	0	598 073
Eksport Balticconnector'i kaudu	0	0
Eksport Karksi kaudu	0	466 644

* – väärtus on 0, sest pärast Ukraina sõja algust võeti vastu määrus,²³ mis keelab Eesti Vabariigil importida Venemaalt pärinevat gaasi

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X000000001393X003

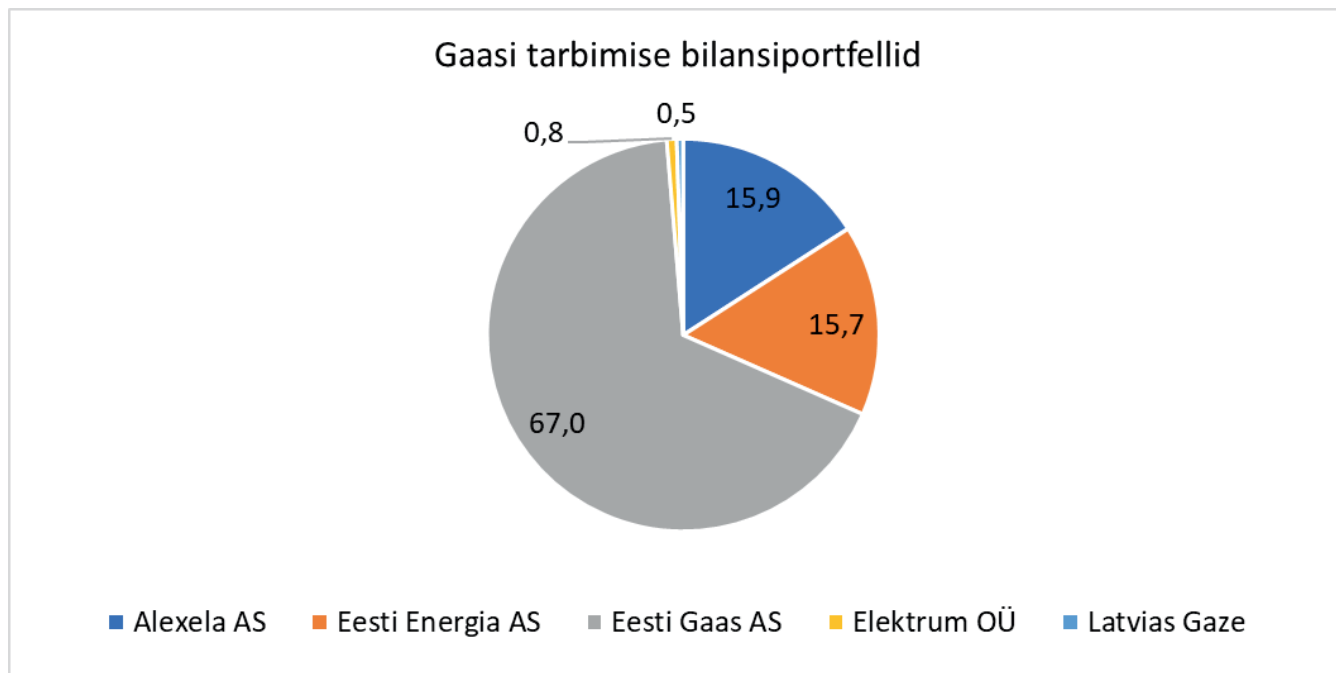
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

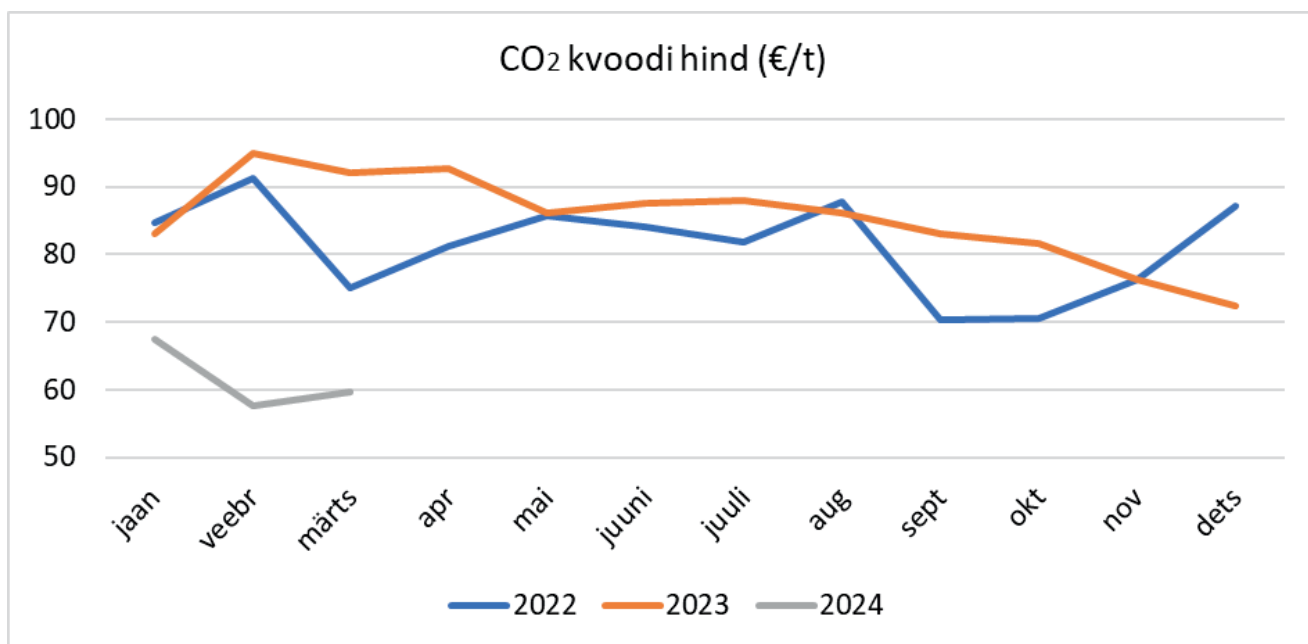

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (67%), Alexela AS (15,9%) ja Eesti Energia AS (15,7%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 1,4%.

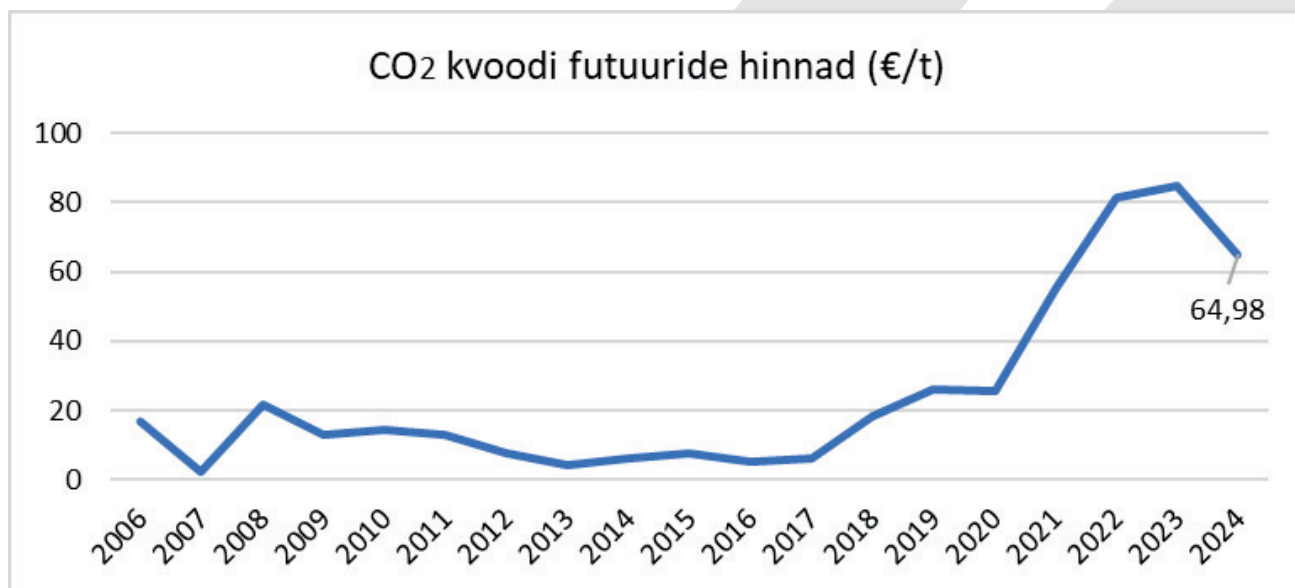
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimanetraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂ futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta aprilli seisuga oli CO₂ kvoodi futuuride keskmine hind 65,88 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energioklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja aprilli soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 20.05.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka universaalteenuse hinnaga seotud paketi. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	18,11	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 7,72 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 8,36 senti/kWh
Elektrum Eesti OÜ	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	26,79	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,22 senti/kWh• Öö hind 9,77 senti/kWh• Kuutasu 1,88€• Keskmine ühikuhind 12,36 senti/kWh
Alexela AS	Pingevaba	21,54	<ul style="list-style-type: none">• Pakkuja marginaal 0,710• Baashind 8,30 senti/kWh• Kuutasu 2,02 €• Keskmine ühikuhind 9,94 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 20.05.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett börsipakett, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu kuus lõpptarbijale 18,11 €.

²⁷ Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusest, taastuvenergia tasust, elektriktsiisist ja käibemaksust.

²⁸ GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaale (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmargise. Usaldusmargisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

²⁹ Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 20.05.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
220 Energia OÜ	Börsihind	22,89	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,39 senti/kWhPrognoositud börsihind 3,97 senti/kWhKeskmine ühikuhind 4,36 senti/kWh
Eesti Energia AS	Fikseeritud hind	26,70	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,09 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,09 senti/kWh
220 Energia OÜ	Muutuv hind	20,00	<ul style="list-style-type: none">Muutuv hind 4,28 senti/kWhKeskmine ühikuhind 4,28 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, oli 20.05.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant muutuva hinnaga pakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 22 €. Kõige kallim oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett, mille kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 26,7 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müügi marginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>